

Effectiveness of the Mediating Role of Perceived Stress in the Relationship Between Feelings of Security in Social Relationships and Life Satisfaction of Divorced Women

Maryam Sadat Sameti^{1*}, Zeinab Gholami rad², Sedigheh Ranjbar Tilaky³, Somayeh Mohammad Verdi⁴, Asma Hanafi⁵

1- Master of Clinical Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran.

2- Master of Family Counseling, Razi University, Kermanshah, Iran.

3- Master of Family Counselling, Allameh Mohaddes Nouri University, Noor, Iran.

4- Master of Clinical Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.

5- Master of Family Counselling, Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Iran.

***Corresponding Author:** Maryam Sadat Sameti, Master of Clinical Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran.

Email: maryamsameti58@gmail.com

Received: 2025/04/26

Accepted: 2025/09/17

Abstract

Introduction: Divorced women face numerous social and psychological problems that affect their sense of life satisfaction. The present study investigated the mediating role of perceived stress in the relationship between feelings of security in social relationships and life satisfaction of divorced women in Birjand City.

Methods: The present study was a descriptive correlational study. The statistical population included all divorced women in Birjand City, from which 250 people who had a file with the Welfare Organization were selected using the convenience sampling method. To collect data, Cohen's perceived stress questionnaire, Diner's life satisfaction questionnaire, and Imani's sense of security in social relationships questionnaire were used. Structural equation modeling was used to investigate the role of the mediating variable using AMOS version 26 software.

Results: The study's results showed a significant relationship between perceived stress and sense of security in social relationships and the life satisfaction of divorced women in Birjand city. Also, the findings from the structural equation model showed that the relationship between sense of social security and life satisfaction can be mediated by perceived stress.

Conclusion: It can be said that sense of security in social relationships and perceived stress can play a role in the life satisfaction of divorced women. Therefore, it is recommended that all social health policymakers and mental health professionals help increase life satisfaction in divorced women by creating a safe social environment and reducing stress, so that we can see an improvement in their mental health.

Keywords: Perceived stress, Sense of security, Life satisfaction, Divorce.

اثربخشی نقش میانجی استرس ادراک شده در رابطه بین احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی بانوان مطلقه

مریم سادات صامتی^{۱*}، زینب غلامی راد^۲، صدیقه رنجبر تیلکی^۳، سمیه محمودردی^۴، اسما حنفی^۵

۱- کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران.

۲- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۳- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، موسسه غیرانتفاعی علامه محدث نوری، نور، مازندران، ایران.

۴- کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۵- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران.

*نویسنده مسئول: مریم سادات صامتی، کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران

ایمیل: maryamsameti58@gmail.com

پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۶/۲۶

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۶

چکیده

مقدمه: زنان مطلقه با مشکلات اجتماعی و روانشناختی متعددی روبرو هستند که احساس رضایت از زندگی را در آنها تحت تاثیر قرار می‌دهد. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی استرس ادراک‌شده در رابطه بین احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی بانوان مطلقه شهرستان بیرجند انجام گرفت.

روش کار: مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه زنان مطلقه شهرستان بیرجند بود که از میان آنها تعداد ۲۵۰ نفر که در سازمان بهزیستی دارای پرونده بودند به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استرس ادراک شده کوهن، رضایت از زندگی دینر و احساس امنیت در روابط اجتماعی ایمانی استفاده شد. جهت بررسی نقش متغیر میانجی روش مدل‌یابی معادلات ساختاری به‌واسطه نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۶ به کار گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که بین استرس ادراک‌شده و احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی بانوان مطلقه شهرستان بیرجند رابطه معناداری وجود دارد. همچنین یافته‌های حاصل از مدل معادلات ساختاری نشان داد رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و رضایت از زندگی می‌تواند توسط استرس ادراک‌شده میانجی‌گری شود.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت که احساس امنیت در روابط اجتماعی و استرس ادراک‌شده می‌توانند بر رضایت از زندگی زنان مطلقه نقش داشته باشند. از این به کلیه سیاست‌گذاران سلامت اجتماعی و متخصصان بهداشت روانی توصیه می‌شود که با ایجاد فضای اجتماعی امن و کاهش استرس به افزایش رضایت از زندگی در زنان مطلقه کمک کنند تا شاهد بهبود بهداشت روانی آنها باشیم.

کلیدواژه‌ها: استرس ادراک شده، احساس امنیت، رضایت از زندگی، طلاق.

برای بروز استعدادها و ظرفیت‌های خود خواهند داشت (۸). از طرفی زنانی که دارای تجربه طلاق هستند به دلایل مختلف امنیت اجتماعی، اقتصادی و روانشناختی کمتری دارند که این می‌تواند موجب کاهش رضایت از زندگی بعد از مرحله جدایی شود و آنها را در معرض فشارهای روانشناختی مضاعف قرار دهد (۹). کاهش رضایت زناشویی زنان مطلقه ممکن است دلالت بر افزایش ویژگی‌های منفی جامعه همچون از خود بیگانگی و بی‌اعتمادی به سایر افراد جامعه داشته باشد و این می‌تواند زنگ خطری برای کاهش بهداشت روانی این گروه از زنان و افزایش رفتارهای ناسالم در میان این گروه باشد (۱۰).

از آنجا که زنان به طور کلی و زنان مطلقه با شدت بسیار بیشتری احساس امنیت کمتری در روابط اجتماعی خود دارند و احساس رضایت از ارتباطات اجتماعی در آنها پایین است، این گروه مستعد مواجهه با بسیاری از مشکلات روانشناختی هستند (۱۱). نتایج مطالعات قبلی نشان داده که زنان مطلقه در مقایسه با زنان متاهل احساس شادکامی و رضایت از زندگی کمتری تجربه می‌کنند (۱۲) و با عوامل استرس‌زا متعدد روبرو هستند، که این خود نیز موجب کاهش سازگاری‌های اجتماعی و بروز اختلال روانشناختی در میان آنها می‌شود (۱۳). با توجه به آنچه گفته شد زنان مطلقه در معرض آسیب‌های اجتماعی متعددی قرار دارند که سبب می‌شود فشار روانی مضاعفی را تحمل کند و سطح اضطراب و استرس در میان آنها بالا رود (۱۴). استرس ادراک شده توسط فرد یکی از متغیرهای مرتبط با رضایت از زندگی می‌باشد (۱۵). استرس ادراک شده حالت یا فرایندی روانشناختی است که طی آن فرد بهزیستی جسمی و روانشناختی خود را تهدیدآمیز ادراک می‌کند (۱۶).

روانشناسان خانواده معتقدند یکی از مهم‌ترین منابع استرس ادراک شده در زنان مطلقه مربوط به ناامنی‌های اجتماعی است (۱۷). این ناامنی سبب افزایش فشار روانی بر زنان شده و احتمال اضطراب و استرس را در آنها بالا می‌برد (۱۸). این زنان گاه والد تک سرپرست هستند و باید علاوه بر نقش مادری، وظایف و نقش‌های پدرا نه را نیز برعهده بگیرد و همچنین به تنهایی از عهده مخارج زندگی برآید (۱۹). جدایی از آن وظیفه تربیت و حمایت از فرزندان و یا زندگی با والدین و مراقبت از آنها نیز سبب آشفتگی و تنش

یکی از اصلی‌ترین آسیب‌های اجتماعی که نهاد خانواده را در کشور در سال‌های با تهدید بسیار جدی مواجه کرده است و روند روبه رشدی نیز داشته است، طلاق می‌باشد (۱). مقایسه شاخص نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۸۳ در مقایسه با سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که این نسبت از ۱ مورد در هر ۱۰ ازدواج به ۱ مورد در هر ۳ ازدواج رسیده است (۲). طلاق فرایندی است که با تجربه بحران عاطفی برای هر دو زوج شروع می‌شود و با ورود به موقعیت جدید با نقش‌ها و سبک‌های متفاوت، خاتمه می‌یابد. اگرچه این پدیده هر دو زوجین را تحت تاثیر قرار می‌دهد اما زنان به دلایل مختلف بیشتر تحت تاثیر منفی قرار می‌گیرند (۳) و به دلیل کاهش حمایت اجتماعی، از دست دادن منبع حمایت مالی (همسر) و همچنین باورهای فرهنگی مرتبط با طلاق، به احتمال بیشتر درگیر آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر می‌شوند و بهزیستی روانشناختی کمتری را نسبت به اعضای عادی جامعه تجربه کنند (۴). مجموع این عوامل باعث می‌شود که زنانی که تجربه جدایی داشته‌اند، احساس امنیت به ویژه در ارتباطات اجتماعی در آنها کاهش یابد و احساس خطر و مورد تهدید قرار گرفتن بیشتری داشته باشند (۵).

احساس امنیت خانواده به معنای حفظ حریم خصوصی خانوادگی از خطرهای و تهدیدها و نیز ارتقای سطح زندگی خانواده با اتخاذ تدابیری جهت کسب رضایت بیشتر از زندگی و احساس آرامش می‌باشد. در اینجا مقصود از خطر و تهدید، کلیه مخاطراتی است که در روابط گرم و عاطفی، صمیمی و محبت‌آمیز خانواده اختلال ایجاد کند و احساس نزدیکی و همدلی میان اعضای خانواده را از بین ببرد که جدایی و طلاق عاطفی از مهم‌ترین این تهدیدها می‌باشند (۶). به طور کلی احساس امنیت در خانواده به طور مستقیم بر افراد جامعه تاثیرگذار است؛ یعنی در جوامعی که ارزش‌های خانواده متزلزل می‌شود و خانواده نتواند نیازهای عاطفی و احساس امنیت را برآورده کند، دچار تزلزل می‌شود (۷). مطالعات قبلی نشان داده‌اند که هرچه میزان امنیت اجتماعی افراد جامعه بیشتر باشند، نه تنها احساس رضایت از زندگی بیشتر است، بلکه همچنین افراد آن جامعه به ویژه زنان فرصت‌های مناسب بیشتری

روانی بیشتر در آنها می‌شود (۲۰). آنها همچنین برای پیدا کردن شغل مناسب و یا احساس امنیت در محیط کار نیز با مشکلاتی روبرو هستند که گاه تمایل دارند که طلاق خود را پنهان کنند. مجموع این عوامل سبب می‌شود که زنان مطلقه استرس فروانی را در ابعاد مختلف تجربه کنند و احساس رضایت از زندگی به دلیل این عوامل مختلف به صورت قابل توجهی کاهش پیدا کند (۲۱). مقایسه زنان مطلقه با زنان متأهل نشان داد که نه تنها آن رضایت از زندگی کمتری در زندگی تجربه می‌کنند بلکه همچنین میزان استرس در آنها به صورت قابل توجهی بالاتر می‌باشد (۲۲).

با توجه به آنچه گفته شد میزان طلاق در کشور در سال‌های اخیر روند افزایشی شدیدی را نشان می‌دهد. اگرچه جدایی زوجین از هم برای هر دو می‌تواند موجب مشکلات متعددی شود اما زنان به دلایل زیستی، روانشناختی و اجتماعی با مشکلات بیشتری مواجه هستند (۲۳). این زنان پس از طلاق احساس امنیت اجتماعی و روانشناختی کمتری می‌کنند و همچنین پس از جدایی با آسیب‌های روانشناختی بیشتری روبرو هستند که موجب افزایش استرس تجربه شده در آنها می‌شود. مجموع این عوامل باعث می‌شود که آنها رضایت از زندگی کمتری داشته باشند و سازگاری بعد از طلاق برای آنها کاهش یابد. مطالعات قبلی اگرچه نشان داده‌اند که میزان رضایت و استرس در زندگی زنان مطلقه در مقایسه با زنان متأهل عادی کمتر است اما تاکنون مطالعه که به بررسی نقش امنیت اجتماعی در رضایت از زندگی این افراد پرداخته باشد و همچنین اثر امنیت اجتماعی بر استرس ادراک شده و نقش میانجی استرس ادراک شده را در میان امنیت اجتماعی و رضایت از زندگی در زنان مطلقه بررسی کرده باشد یافت نشد. از این رو هدف از مطالعه حاضر بررسی نقش میانجی استرس ادراک شده در رابطه بین احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی بانوان مطلقه شهرستان بیرجند بود.

روش کار

پژوهش حاضر با توجه به هدف کاربردی و شیوه اجرا همبستگی می‌باشد. در این مطالعه رضایت از زندگی به

عنوان متغیر ملاک، متغیر احساس امنیت در روابط اجتماعی به عنوان متغیر پیش بین و متغیر استرس ادراک شده به عنوان متغیر میانجی در نظر گرفته شد. جامعه آماری شامل تمامی زنان مطلقه شهرستان بیرجند بودند که از میان آنها تعداد ۲۵۰ نفر که در سال ۱۴۰۳ به اداره بهداشتی شهرستان بیرجند مراجعه کردند و واجد ملاک‌های ورود به مطالعه بودند به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. بر مبنای نظر دلاور (۱۴۰۲)، حجم نمونه حداقل ۲۰۰ نفر برای معادلات ساختاری لازم است و تعداد نمونه بالای ۲۲۵ نفر خوب ارزیابی می‌شود (۲۴). در این مطالعه نمونه نهایی شامل ۲۵۰ نفر بود. از جمله مهم‌ترین ملاک‌های ورود به مطالعه می‌توان به مطلقه بودن در زمان اجرای پژوهش، سکونت در شهر بیرجند، حداقل سواد سیکل جهت پاسخ دهی به سوالات پرسشنامه‌ها، عدم ابتلا به اختلال روانپزشکی منجر به بستری (روانپزشکی) و در بازه سنی ۲۰ تا ۵۵ سال قرار داشتن در این مطالعه اشاره کرد. همچنین عدم پاسخدهی دقیق و کامل به سوالات پرسشنامه‌ها و انصراف از ادامه همکاری در هر مرحله از جمله ملاک‌های خروج از مطالعه بود.

روند اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از اخذ مجوزهای اخلاقی و قانونی از دانشگاه و هماهنگی‌های لازم با مسئولان اداره بهداشتی شهرستان بیرجند به کلیه زنان مطلقه اهداف و فواید پژوهش توضیح داده شد. همچنین جهت افزایش میزان مشارکت و حصول نتایج صادقانه‌تر به تمامی آزمودنی‌ها اطمینان داده که کلیه اصول اخلاقی در پژوهش از جمله رازداری و عدم افشاء اسامی رعایت می‌شود و هیچ‌کدام از مسئولین اداره بهداشتی و دانشگاه دسترسی به پاسخ‌های آنها نخواهند داشت. سپس از میان کسانی که تمایل به مشارکت و ملاک‌های ورود به مطالعه را داشتند، رضایت آگاهانه جهت شرکت در مطالعه اخذ شد. در مرحله بعد پرسشنامه‌های استرس ادراک شده، رضایت از زندگی و احساس امنیت در روابط اجتماعی به شرکت‌کنندگان در مطالعه ارائه شد. با توجه به احتمال ریزش نمونه‌ها به دلیل مخدوش بودن پاسخ‌ها و انصراف از ادامه همکاری تعداد ۲۷۵ پرسشنامه در مرحله اولیه جمع‌آوری شد و پس از بررسی موارد ناقص تعداد ۲۵۰ نفر به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها

۳۵ متغیر بوده که نمرات بالاتر نشان دهنده بیشتر بودن رضایت فرد از زندگی خود می‌باشد. در پژوهش دینر و همکاران روایی به شیوه همگرا و افتراقی تایید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ $0/85$ بدست آمد (۲۶). همچنین این مقیاس در داخل کشور نیز مورد بررسی و سنجش قرار گرفته که نتایج مطالعه رستمی و همکاران (۱۴۰۲)، نشان داد که این ابزار از پایایی خوبی برخوردار است به طور که در مطالعه آنها میزان آلفای کرونباخ $0/80$ بدست آمد (۲۷).

پرسشنامه استرس ادراک شده

این پرسشنامه توسط کوهن و همکاران در سال ۱۹۸۳ تهیه شده و میزان استرسی که شخص در طول یک ماه گذشته در زندگی خود تجربه کرده است را می‌سنجد. همچنین این مقیاس عوامل خطرزا در اختلالات رفتاری را بررسی کرده و فرآیند روابط تنش‌زا را نشان می‌دهد. این مقیاس ۱۴ ماده دارد که دو خرده مقیاس ادراک مثبت و منفی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. نحوه نمره‌گذاری به این شکل است که براساس طیف ۵ درجه ای لیکرت از ۰ برای هرگز تا ۴ برای خیلی زیاد متغیر می‌باشد. همچنین گویه‌های ۴، ۵، ۶، ۷، ۹ و ۱۳ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. حداقل و حداکثر نمره فرد در این آزمون به ترتیب ۰ و ۵۶ می‌باشد که نمرات بالاتر به معنای استرس ادراک شده بیشتر می‌باشد. در مطالعه کوهن و همکاران (۱۹۸۳)، پایایی کل ابزار به روش آلفای کرونباخ $0/85$ بدست آمد (۲۸). در مطالعه حسینی و عاشوری (۱۴۰۳)، این ابزار پایایی مناسب $0/94$ براساس آزمون آلفای کرونباخ را از خود نشان داد (۲۹).

یافته ها

جدول ۱ به گزارش نتایج مشخصات جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش پرداخته است. همانطور که در جدول زیر قابل استنتاج است بیشتر شرکت‌کنندگان در بازه سنی زیر ۲۹-۲۰ سال قرار دارند (بیش از ۴۵ درصد). همچنین اغلب آنها دارای تحصیلات دیپلم (حدود ۵۵ درصد)، سطح اقتصادی متوسط رو به پایین (۴۳ درصد) و اغلب با خانواده زندگی می‌کردند (۶۶ درصد) و بدون فرزند بودند (۵۸ درصد).

در سطح توصیف متغیرهای پژوهش از میانگین و انحراف استاندارد برای اطلاعات جمعیت شناختی استفاده شد. از آمار استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون، معادلات ساختاری SEM به کمک نرم افزار SPSS-28 و Smart PLS3 استفاده شد.

ابزارهای پژوهش

احساس امنیت در روابط اجتماعی

برای متغیر احساس امنیت اجتماعی از پرسشنامه ایمانی (۱۳۹۴) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۲۳ گویه می‌باشد که در مجموع پنج بعد اعتماد اجتماعی (۶-۱)، گرایش به مشارکت (۱۱-۷)، ارزیابی ذهنی فرد از پایگاه فردی و اجتماعی خود (۱۴-۱۲)، فرد گرایی - جمع گرایی (۱۵-۱۹)، احساس محرومیت نسبی (۲۳-۲۰)، را اندازه‌گیری می‌نماید. نمره گذاری این پرسشنامه بر اساس امتیازی است که از پاسخ به سوالات پرسشنامه بدست می‌آید. در این راستا پاسخ دهنده به سوالات، نمره‌ای از ۱ تا ۵ (بر اساس طیف لیکرت از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) می‌دهد. حداقل نمره آزمودنی در این پرسشنامه ۲۳ و حداکثر ۱۱۵ می‌باشد که نمرات بالاتر به معنای احساس امنیت اجتماعی بیشتر است. نمرات کمتر از ۵۰ به معنای احساس امنیت اجتماعی پایین، نمرات در دامنه ۵۰-۸۰ سطح متوسط و نمرات بالاتر از ۸۰ به عنوان احساس امنیت اجتماعی بالا در نظر گرفته می‌شود. این ابزار از شاخص‌های روانسجی خوبی برخوردار است به طوری که پایایی آن برای زیرمقیاس‌های اعتماد اجتماعی، گرایش به مشارکت، ارزیابی ذهنی فرد از پایگاه‌های فردی و اجتماعی، فردگرایی-جمع گرایی و احساس محرومیت نسبی به ترتیب برابر $0/75$ ، $0/70$ ، $0/86$ ، $0/88$ و $0/90$ بوده است. همچنین پایایی کل این مقیاس نیز $0/87$ گزارش شد (۲۵). پایایی این ابزار به روش آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر $0/84$ بدست آمد.

پرسشنامه رضایت از زندگی

دینر و همکاران این مقیاس ۵ سوالی را در سال ۱۹۸۵ طراحی کردند که سوالات آن بروی طیف لیکرت ۷ درجه ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۷)، نمره گذاری می‌شوند. دامنه نمرات در این مقیاس از ۷ تا

جدول ۱. نتایج مشخصات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

متغیر	تعداد	درصد
سن (سال)	۲۰-۳۹	۱۱۴
	۳۰-۳۹	۹۲
	۴۰-۴۹	۴۱
	۵۰-۵۵	۳
تحصیلات	سیکل	۷۸
	دیپلم	۱۳۷
	کارشناسی	۳۳
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۲
وضعیت اقتصادی	متوسط به بالا	۴۷
	متوسط	۶۲
	متوسط به پایین	۱۰۹
	پایین	۳۲
ساختار خانواده	زندگی با والدین	۱۶۵
	زندگی با اقوام	۱۴
	زندگی مستقل از خانواده	۷۱
تعداد فرزند	بدون فرزند	۱۴۶
	دارای ۱ فرزند	۸۸
	۲ و بالاتر	۱۶

و عامل تورم واریانس (VIF) به عنوان شاخص‌های هم خطی متغیرهای پیش‌بین و میانجی با متغیر ملاک مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به نتایج جدول فوق، عامل تورم واریانس و ضریب تحمل متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش نشان داد که پدیده همخطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. در ادامه به بررسی الگوی ساختاری پژوهش پرداخته خواهد شد.

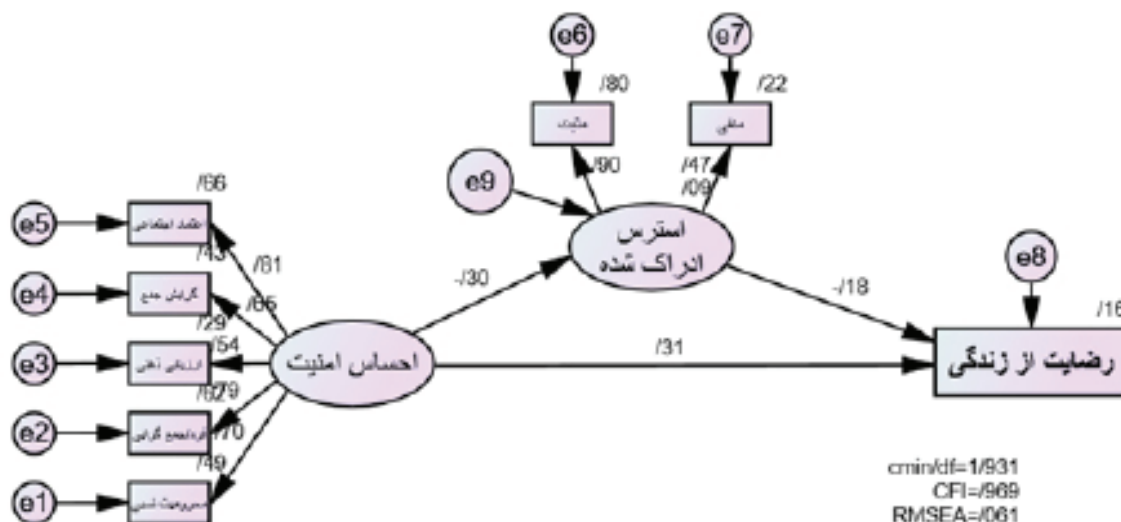
در جدول ۲ توصیف آماری متغیرهای پژوهش ارائه شده است. مطابق با نتایج این جدول، ارزش‌های کشیدگی و چولگی هیچ یک از متغیرها از محدوده بین -۲ تا +۲ خارج نشده است و بر این مبنای انحراف چشمگیری از مفروضه منحنی نرمال صورت نگرفته است. همچنین در ادامه مسئله هم خطی بین متغیرهای پیش‌بین به عنوان یکی از مفروضات ضروری تحلیل‌های مدلیابی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت. بر همین اساس ضریب تحمل

جدول ۲. توصیف آماری متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف استاندارد	کشیدگی	کجی	ضریب تحمل	تورم واریانس
۴۱/۹۸	۶/۷۵	۱/۰۶۴	۰/۶۱۹	۰/۵۱۸	۱/۲۷۶
۲۸/۱۷	۴/۹۰	۰/۲۸۱	-۰/۲۱۱	۰/۷۳۲	۱/۰۸۳
۱۴/۶۷	۲/۸۶	۰/۶۴۱	-۰/۷۱۷	۰/۳۱۴	۳/۲۴۷

ادراک شده از برآزش خوبی برخوردار است و فرضیه کلی تحقیق تایید می‌گردد. در ادامه شاخص‌های برآزش مدل به تفکیک گزارش شده است.

به طور کلی و با توجه به شاخص‌های به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری رضایت از زندگی بر احساس امنیت در روابط اجتماعی با میانجیگری استرس

شکل ۱. مدل ساختاری رضایت از زندگی بر احساس امنیت در روابط اجتماعی با میانجیگری استرس ادراک شده

شاخص‌های برازش تطبیقی شاخص برازش اصلاح شده ۰/۹۳۸؛ شاخص برازندگی تطبیقی با مقدار ۰/۹۶۹ نشان دهنده برازش خیلی خوب مدل هستند. نهایتاً از شاخص‌های برازش مطلق نیز شاخص نیکویی برازش ۰/۹۶۷ و شاخص نیکویی برازش اصلاح شده ۰/۹۳۳ حاکی از برازش خیلی خوب مدل با داده‌های تجربی بود.

در جدول ۳ مشخصات شاخص‌های برازش مدل پژوهش ارائه شده است. از شاخص‌های برازش تعدیل یافته کای اسکوتر ۹۳/۱؛ ریشه میانگین مجزورات خطای برآورد ۰/۰۶۱؛ شاخص برازش هنجار شده مقتصد ۰/۶۰۳؛ که با توجه به مقدار قابل قبول هر کدام از شاخص‌ها که در جدول ارائه شده همگی برازش خیلی خوب مدل را تأیید می‌کنند. از

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

مقدار	شاخص‌های برازش تعدیل یافته			شاخص‌های برازش تطبیقی		شاخص‌های برازش مطلق	
	CMIN/df	RMSEA	PNFI	NFI	CFI	GFI	AGFI
مقادیر قابل قبول	<۵	<۱۰	>۰/۶۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۸۰
مقادیر به دست آمده	۱/۹۳	۰/۰۶۱	۰/۶۰۳	۰/۹۳۸	۰/۹۶۹	۰/۹۶۷	۰/۹۳۳

ادراک شده با ضریب رگرسیون استاندارد ۰/۱۷۹- را با رضایت از زندگی نشان دادند. در نهایت ضریب رگرسیونی احساس امنیت با استرس ادراک شده برابر با ۰/۳۰۴- گزارش شده است.

در جدول ۴ ضریب رگرسیون استاندارد روابط خطی ترسیم شده بین متغیرهای مدل ارائه شده است. احساس امنیت در روابط اجتماعی ضریب رگرسیون ۰/۳۰۵ در رابطه با رضایت از زندگی را به خود اختصاص داده است. پس از آن استرس

جدول ۴. ضرایب رگرسیون بین متغیرهای مدل

ضریب بتای استاندارد	خطای برآورد	مقدار بحرانی	سطح معناداری
احساس امنیت → رضایت از زندگی	۰/۳۰۵	۰/۱۲۷	۴/۱۴۸
استرس ادراک شده → رضایت از زندگی	-۰/۱۷۹	۰/۰۹۵	-۱/۹۹۸
احساس امنیت → استرس ادراک شده	-۰/۳۰۴	۰/۱۳۴	-۳/۹۵۵

در احساس امنیت با ۰/۳۶ افزایش در هر نمره رضایت از زندگی همراه است ($p < ۰/۰۱$). اندازه اثر مستقیم استرس ادراک شده بر رضایت از زندگی ۰/۱۷۹- است ($p < ۰/۰۵$).

براساس داده‌های تجربی به دست آمده اندازه اثر مستقیم احساس امنیت بر رضایت از زندگی ۰/۳۶۰ است. این ضریب مستقیم به این معناست که یک نمره افزایش

رضایت از زندگی است ($p < 0.05$) این کاهش ضریب حاکی از معناداری استرس ادراک شده در کاهش اثر احساس امنیت بر رضایت از زندگی بود.

اندازه اثر غیرمستقیم احساس امنیت با استرس ادراک شده بر رضایت از زندگی ۰/۰۵۴ است و این کاهش ضریب حاکی از استرس ادراک شده در کاهش اثر احساس امنیت بر

جدول ۵. ضرایب مستقیم و غیر مستقیم مدل

مسیر	اندازه اثر	حدود بوت استرپ		سطح معناداری
		حد پایین	حد بالا	
احساس امنیت ← رضایت از زندگی	۰/۳۶۰	۰/۲۶۳	۰/۴۵۸	۰/۰۱
استرس ادراک شده ← رضایت از زندگی	-۰/۱۷۹	-۰/۲۹۱	-۰/۰۴۶	۰/۰۵
احساس امنیت ← استرس ← رضایت از زندگی	۰/۰۵۴	۰/۰۹	۰/۱۱۰	۰/۰۵

بحث

این مطالعه با هدف بررسی نقش میانجی استرس ادراک شده در رابطه بین احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی بانوان مطلقه شهرستان بیرجند انجام شد. یکی از نتایج اصلی این مطالعه آن بود که میان احساس امنیت در روابط اجتماعی با رضایت از زندگی در زنان مطلقه ارتباط معناداری وجود داشت و براساس آن می توان رضایت از زندگی را در این گروه پیش بینی کرد. این نتایج با یافته های لیو و همکاران (۲۰۲۳)، که نشان دادند هرچه میزان امنیت اجتماعی در دانشجویان بالاتر باشند نه تنها احساس رضایت از زندگی بالاتر می رود بلکه همچنین این گروه حمایت اجتماعی بیشتری دریافت می کنند که این نیز خود منجر به افزایش بیشتر رضایت از زندگی می شود (۳۰) و همچنین مطالعه آلتن و یازیچی (۲۰۱۵)، که نشان دادند احساس امنیت اجتماعی با افسردگی و رضایت از زندگی در میان بزرگسالان ارتباط معناداری وجود دارد (۳۱)، همسو است. همچنین مطالعه زارعی و علمی (۱۴۰۰)، در ایران نیز نشان داد که ارتباط معناداری میان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت اجتماعی با رضایت از زندگی در شهروندان تبریزی وجود دارد (۳۲).

در تبیین این نتایج می توان گفت که اگرچه هیچ مطالعه مشابه به بررسی رابطه میان احساس امنیت اجتماعی با رضایت از زندگی در زنان مطلقه نپرداخته است اما در هر جامعه ای که در آن زنان و به ویژه زنان مطلقه احساس امنیت اجتماعی بیشتری داشته باشند، فرصت های بیشتری برای بروز و شکوفایی استعداد های خود دارند (۳۳). همچنین چنانچه این زنان احساس امنیت اجتماعی بالایی داشته باشند تمایل بیشتری به وارد شدن به بازار کار دارند و این احساس امنیت باعث می شود که بخشی زیادی از

نگرانی های آنها مانند ناامنی در فضای کاری کاهش یابد (۱۱). همچنین چنانچه داشتن امنیت اجتماعی به این زنان این توان را می دهد که مسئله جدایی خود را کمتر از دیگران پنهان کنند و در تعاملات اجتماعی مشارکت فعالانه تری داشته باشند (۱۵). در نگاهی دیگر هرچه زنان مطلقه امنیت اجتماعی بیشتری را احساس کنند، احتمال کمتر به جدا شدن خود برچسب منفی می زنند و احساس انگ اجتماعی کمتری می کنند. همچنین خانواده ها این گروه از زنان آزادی های مشروع بیشتری به این زنان خواهند و این به نوبه خود سبب کاهش احساس تنهایی و کاهش مشکلات اجتماعی و روانشناختی در این گروه از افراد می شود. مجموعه این پیامدهای مثبت امنیت اجتماعی می تواند منجر به افزایش احساس رضایت از زندگی در زنان مطلقه شود.

یکی دیگر از نتایج این مطالعه آن بود که استرس ادراک شده میان احساس امنیت اجتماعی و رضایت از زندگی نقش میانجی ایفا می کند. براساس نتایج این مطالعه در کنار احساس امنیت اجتماعی، استرس ادراک شده نیز بر میزان رضایت از زندگی زنان مطلقه تاثیر گذار است. این یافته ها با نتایج مطالعه هو و همکاران (۲۰۲۳)، نشان داد که میان استرس ادراک شده و تعاملات اجتماعی با رضایت از زندگی در مدت پاندمی کرونا، ارتباط معناداری وجود داشت (۳۴) و مطالعه دیمیکا و همکاران (۲۰۲۱)، نیز نشان داد که میان استرس ادراک شده و رضایت از زندگی در زنان لهستانی ارتباط معناداری وجود دارد همسو است (۳۵). مطالعه قائدی (۱۴۰۲)، نیز نشان داد که میان استرس ادراک شده و رضایت از زندگی در مادران دارای کودک مبتلا به دیابت ارتباط معناداری وجود دارد (۳۶).

در تبیین این نتایج نیز می توان گفت که به طور کلی

یابد. همچنین در مطالعات آتی گروه‌های سنی دیگر به ویژه زنان مطلقه زیر ۲۰ سال که آسیب پذیری بیشتری دارند نیز انتخاب شوند تا تفاوت‌های سنی نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین می‌توان با استفاده از مطالعات کیفی و از طریق مصاحبه، به بررسی متغیرهای پژوهش در زنان کم سواد و بی سواد پرداخت.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این مطالعه می‌توان گفت که بر اساس احساس امنیت اجتماعی و استرس ادراک شده، رضایت از زندگی را در زنان مطلقه پیش بینی کرد. بنابراین به کلیه مسئولان و سیاست گذران حوزه سلامت و امنیت خانواده توصیه می‌شود که با افزایش احساس امنیت اجتماعی در جامعه برای زنان مطلقه زمینه حضور فعالانه این زنان در محیط‌های اجتماعی و کاری را فراهم کنند تا از این طریق نه تنها استرس آنها کمتر شده بلکه سبب افزایش بهداشت روانی و رضایت از زندگی در آنها شوند. همچنین هرچقدر استرس در زنان مطلقه کمتر باشد آنها با آرامش و تمرکز بیشتری در امور زندگی مشغول می‌شوند و شانس داشتن یک زندگی مناسب برای آنها افزایش می‌یابد. همچنین به کلیه متخصصان سلامت روان به ویژه درمانگران حوزه خانواده توصیه می‌شود با کاهش استرس زمینه رضایت از زندگی را در این زنان فراهم کنند تا گرایش به رفتارهای پرخطر در میان آنها کاهش یابد.

سیاسگذاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از کلیه کسانی که در این مطالعه آنها را یاری کردند به ویژه مشارکت کنندگان در این پژوهش، کمال تشکر و قدردانی خود را ابراز کنند.

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه سعی شده که کلیه اصول اخلاقی در پژوهش از جمله رازداری و عدم افشاء اسامی رعایت شود. همچنین این مطالعه دارای تاییدیه کمیته اخلاق با کد IR.IAU.BIRJAND.REC.1403.005 می‌باشد.

تعارض منافع

نویسندگان تضاد منافی را گزارش ندادند.

احساس امنیت موجب کاهش نگرانی از مورد تهدید قرار گرفتن می‌شود. اما به طور اختصاصی هرگاه زنانی که جدا شده‌اند احساس امنیت اجتماعی بیشتری در ارتباطات خود داشته باشند و از برخوردها و نگاه اطرافیان ترسی نداشته باشند، احساس آرامش به آنها دست می‌دهد (۳۷). همچنین احساس امنیت اجتماعی به زنان کمک می‌کند که آنها از تعاملات اجتماعی اضطرابی نداشته باشند و روابط رضایت بخشی را تجربه کنند. همچنین این احساس امنیت باعث می‌شود که زنان مطلقه دیگران را قابل اعتماد بدانند و در فعالیت‌های روزمره به ویژه در محیط کاری از دیگران با آسودگی درخواست کمک کنند (۳۵). این تعاملات سازنده که بر اساس احساس امنیت دو طرفه شکل گرفته موجب می‌شود که این زنان احساس تنهایی کمتری داشته باشند و استرس‌های کمتری را تجربه کنند. از طرفی هرچه زنان مطلقه استرس کمتری را تجربه کنند بهداشت روانی در آنها افزایش می‌یابد و رفتارهای پرخطر کمتری نیز از خود نشان می‌دهند که این عوامل منجر به بهبود کیفیت زندگی در آنها می‌شود. در نهایت می‌توان گفت که زنان مطلقه که استرس کمتری تجربه کنند احساس شادکامی و امیدواری بیشتری به آینده خواهند و از زندگی خود رضایت بیشتری خواهند داشت.

این مطالعه همچون هر مطالعه دیگری دارای یکسری محدودیت‌ها می‌باشد. اول اینکه این مطالعه تنها زنان مطلقه را مورد بررسی قرار داده در حالی که طلاق و جدایی مربوط به هردو جنسیت مردان و زنان می‌باشد. همچنین این مطالعه تنها زنان شهرستان بیرجند را در نظر گرفته و مورد بررسی قرار داده در حالی که ممکن است نتایج در سایر شهرهای کشور متفاوت باشد. همچنین دامنه سنی شرکت کنندگان در فاصله ۲۰ تا ۵۵ سال در نظر گرفته شده است در حالی که طلاق در زنان زیر ۲۰ سال و بالای ۵۵ سال نیز نادر نیست. همچنین جهت پاسخ دهی به سوالات تنها زنان با تحصیلات سبک به بالا به عنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شدند در حالی جمعیت زنان مطلقه مراجعه کننده به بهزیستی که سواد خواندن و نوشتن نداشتند و یا تحصیلات زیر سبک داشتند، قابل توجه بود. جهت رفع محدودیت‌های موجود پیشنهاد می‌شود که بررسی رابطه متغیرهای پژوهش در مردان نیز پرداخته شود. همچنین این نتایج در سایر شهرهای کشور به ویژه با بافت فرهنگی و مذهبی متفاوت انجام شود تا توانایی تعمیم نتایج افزایش

References

1. Michaelson V, Pilato KA, Davison CM. Family as a health promotion setting: A scoping review of conceptual models of the health-promoting family. *PloS one*. 2021 ;16(4):e0249707. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249707>
2. Hajiheydari Z, Pourshahriari M. Marriage and divorce: A qualitative study from the perspective of Iranian academic experts, counselors, and clients. *Family Transitions*. 2024 ;65(5):381-402. <https://doi.org/10.1080/28375300.2024.2383018>
3. Kostense L. The Consequences of Divorce-Related Relocation: A Scoping Review on the (Lack of) Knowledge of the Topic. *Marriage & Family Review*. 2024;60(4):210-35. <https://doi.org/10.1080/01494929.2024.2328245>
4. Edwards AC, Lannoy S, Stephenson ME, Kendler KS, Salvatore JE. Divorce, genetic risk, and suicidal thoughts and behaviors in a sample with recurrent major depressive disorder. *Journal of affective disorders*. 2024; 354:642-8. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.03.100>
5. Khataybeh YD. The consequences of divorce on women: An exploratory study of divorced women problems in Jordan. *Journal of Divorce & Remarriage*. 2022 ;63(5):332-51. <https://doi.org/10.1080/10502556.2022.2046396>
6. Qamar AH, Faizan HF. Reasons, impact, and post-divorce adjustment: Lived experience of divorced women in Pakistan. *Journal of Divorce & Remarriage*. 2021 ;62(5):349-373. <https://doi.org/10.1080/10502556.2021.1871840>
7. Khan TA, Hamid W. Lived experiences of divorced women in Kashmir: a phenomenological study. *Journal of Gender Studies*. 2021 ;30(4):379-94. <https://doi.org/10.1080/09589236.2020.1826295>
8. Afra H. Meta-analysis of factors affecting women's sense of social security. *Social Development & Welfare Planning*. 2023; 14(56):205-35. [Persian].
9. Couch KA, Reznick GL, Tamborini CR, Iams HM. The distributional impact of Social Security policy options: An analysis of divorced and widowed women. *Research on Aging*. 2017 ;39(1):135-65. <https://doi.org/10.1177/0164027516656140>
10. Zhi K, Tan Q, Chen S, Chen Y, Wu X, Xue C, Song A. How does social security fairness predict trust in government? The serial mediation effects of social security satisfaction and life satisfaction. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022 ;19(11):6867. <https://doi.org/10.3390/ijerph19116867>
11. Kim A, Jeon S, Song J. Self-stigma and mental health in divorced single-parent women: mediating effect of self-esteem. *Behavioral Sciences*. 2023; 13(9):744. <https://doi.org/10.3390/bs13090744>
12. Schoon I, Hansson L, Salmela-Aro K. Combining work and family life: Life satisfaction among married and divorced men and women in Estonia, Finland, and the UK. *European psychologist*. 2005 ;10(4):309-319. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.10.4.309>
13. Strizzi JM, Ciprić A, Sander S, Hald GM. Divorce is stressful, but how stressful? Perceived stress among recently divorced Danes. *Journal of Divorce & Remarriage*. 2021 ;62(4):295-311. <https://doi.org/10.1080/10502556.2021.1871838>
14. Azadegan Mehr M, Asgari Ebrahimabad MJ, Moenizadeh M. The effectiveness of mindfulness-based stress reduction on anxiety, cognitive flexibility and resilience of divorced mothers. *Quarterly Journal of Woman and Society*. 2021 ;12(45):69-57. [Persian].
15. Hu J, Ye B, Yildirim M, Yang Q. Perceived stress and life satisfaction during COVID-19 pandemic: the mediating role of social adaptation and the moderating role of emotional resilience. *Psychology, health & medicine*. 2023 ;28(1):124-130. <https://doi.org/10.1080/13548506.2022.2038385>
16. Chen IH, Niu SF, Yeh YC, Chen IJ, Kuo SF. Psychological distress among immigrant women who divorced: Resilience as a mediator. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2022 ;39(2):1-6. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2021.11.006>
17. Graham C, Ciciurkaite G. The risk for food insecurity and suicide ideation among young adults in the United States: the mediating roles of perceived stress and social isolation. *Society and mental health*. 2023 ;13(1):61-78. <https://doi.org/10.1177/21568693221120066>
18. Pellón I, Martínez-Pampliega A, Cormenzana S. Post-divorce adjustment, coparenting and somatisation: Mediating role of anxiety and depression in high-conflict divorces. *Journal of Affective Disorders Reports*. 2024 ;16:100697. <https://doi.org/10.1016/j.jadr.2023.100697>
19. Lichtenstein B, Lucke J, Loxton D. Women and divorce: financial coping from midlife to older age. *Journal of women & aging*. 2022 ;34(3):323-

340. <https://doi.org/10.1080/08952841.2021.1935552>
20. Kasim FM, Nurdin A, Muthalib SA, Syarifuddin S, Samad M. The Protection of Women and Children Post-Divorce in Sharia Courts in Aceh: A Sociological Perspective. *Ahkam: Jurnal Ilmu Syariah*. 2022 Dec 31;22(2):411-432. <https://doi.org/10.15408/ajis.v22i2.28747>
21. Kislev E. Relationship desire and life satisfaction among never-married and divorced men and women. *Sexual and Relationship Therapy*. 2024 ;39(4):1158-72. <https://doi.org/10.1080/14681994.2022.2099538>
22. Çelik O, Nazlı S. The Effect Of Post-Divorce Adjustment Program on Life Satisfaction, Adjustment to Divorce and Psychological Symptoms of Divorced Individuals. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*. 2025 ;15(76):178-212. <https://doi.org/10.17066/tpdrd.1539049>
23. Nelli J. Resilience of Wife Working Victims of Violence and Divorce in Pekanbaru City. *Marwah: Jurnal Perempuan, Agama dan Jender*. 2023;22(2):80-97. <https://doi.org/10.55885/jprsp.v4i3.456>
24. Delavar. A. Research Method in Psychology and Educational Science. Virayesh Publishing. 2023; 1-328 [Persian].
25. Imani, B., Kanooni, R., Habibzadeh, A., Moslemi, A. Measuring Sense of Social Security in Urban Areas (Case study: Ardebil city). *journal of police Geography*, 2015; 3(10): 1-34. [Persian].
26. Diener ED, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment*. 1985 ;49(1):71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
27. Roštami S, Asgharnejad-Farid AA, Bagheri F. The Role of Lifestyle in Predicting Life Satisfaction in Married Teachers with the Mediation of Hope. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2023 ;9(4):66-77.
28. Cohen S, Kamarck T, Mermelstein R. A global measure of perceived stress. *Journal of health and social behavior*. 1983;24(4):385-396. <https://www.jstor.org/stable/2136404> <https://doi.org/10.2307/2136404>
29. Hosseini M, Ashori M. The Effectiveness of Forgiveness Therapy on Distress Tolerance and Perceived Stress of Mothers with Visually Impaired Children. *Journal of Psychological Studies*. 2024; 20(3):91-105. [Persian].
30. Liu N, Li X, Ding X, Liu H, Zhang X. Mediating roles of perceived social support and sense of security in the relationship between negative life events and life satisfaction among left-behind children: A cross-sectional study. *Frontiers in Psychology*. 2023 ;13:1100677. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1100677>
31. Altun F, Yazici H. The relationships between life satisfaction, gender, social security, and depressive symptoms among elderly in Turkey. *Educational Gerontology*. 2015 ;41(4):305-314. <https://doi.org/10.1080/03601277.2013.852923>
32. Zarei Kordkandi Y, Elmi M. Investigating the relationship between social participation and life satisfaction with a sense of social security among the citizens of Tabriz. *Sociological studies*. 2022;16(3):27-44. [Persian].
33. Xia Y, Wang G, Yang F. A nationwide study of the impact of social quality factors on life satisfaction among older adults in rural China. *Scientific reports*. 2024 ;14(1):11614. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-61398-4>
34. Hu J, Ye B, Yildirim M, Yang Q. Perceived stress and life satisfaction during COVID-19 pandemic: the mediating role of social adaptation and the moderating role of emotional resilience. *Psychology, health & medicine*. 2023;28(1):124-30. <https://doi.org/10.1080/13548506.2022.2038385>
35. Dymecka J, Gerymski R, Machnik-Czerwicz A. Fear of COVID-19 as a buffer in the relationship between perceived stress and life satisfaction in the Polish population at the beginning of the global pandemic. *Health Psychology Report*. 2021 ;9(2):149-59. <https://doi.org/10.5114/hpr.2020.102136>
36. Ghayedi M. Comparison of Mother-Child Relationship, Parental Self-Efficacy, Perceived Stress and Life Satisfaction in Mothers with Children with Diabetes and Mothers of Normal Children. *Clinical Psychology Achievements*. 2023 ;9(3):41-54. [Persian].
37. Ng PY, Yang S, Chiu R. Features of emerging adulthood, perceived stress and life satisfaction in Hong Kong emerging adults. *Current Psychology*. 2024 ;43(23):20394-406. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-05811-1>